

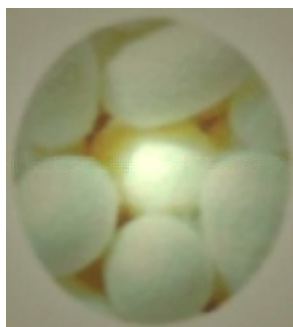
การตราตราใหม่

ผลิตและเผยแพร่โดย : ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ กองเกษตรสัมพันธ์
กรมส่งเสริมการเกษตร

เรียบเรียง : สมหญิง ชูประยูร กองส่งเสริมพืชสวน
พรทิพย์ สุคนธ์สิงห์ กองส่งเสริมพืชสวน

จัดทำ : อัญชลี พัดมีเทศ กองเกษตรสัมพันธ์

- ความเป็นมา
- หลักเกณฑ์ในการตราตราใหม่
- ขั้นตอนในการตราตราใหม่
- ที่มาของตราตราใหม่
- ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ภาคผนวก(การคำนวณราคา)
- เอกสารอ้างอิง

คำนำ

การตราตราใหม่ เป็นระบบการกำหนดและบ่งชี้ราคาใหม่ของเกษตรกร แต่ละรายที่มีการเลี้ยงไหมเพื่อจำหน่ายรังไหมแก่โรงงานสาวไหมหรือบริษัทผู้รับซื้อรังไหม ในปัจจุบันได้มีภาคเอกชนประมาณ 15 แห่ง ที่ได้ดำเนินการซื้อรังไหมจากเกษตรกร และเพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นมากที่สุดระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย จึงได้มีผู้แทนจากหน่วยงานราชการเข้าร่วมเป็นกรรมการในการรับซื้อขายรังไหม การตราตราใหม่ดังกล่าว เราจะใช้กับรังไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ (รังสีขาว) อย่างเดียวเท่านั้น

เอกสารคำแนะนำฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมและผู้สนใจ ได้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำหนด ราคาใหม่ สูตรการคำนวณหาเปอร์เซ็นต์รังดี-รังเสีย ทั้งนี้เพื่อให้การตราตรา รังไหมเป็นไปอย่างถูกต้องและยุติธรรม

กลุ่มหม่อนไหม

ความเป็นมา

ประเทศไทยเริ่มมีการเลี้ยงไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 แต่ยังไม่มีการกำหนดวิธีการตีราคาจ้างใหม่และยังไม่มีการใช้กฎเกณฑ์ในด้านคุณภาพ ต่อมาการเลี้ยงไหมพันธุ์ลูกผสมได้เพิ่มขยายมากขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2516-2517 จึงได้มีการคิดสูตรราคาจ้างใหม่โดยใช้หลักเกณฑ์คุณภาพของ รั้งไหมมาเป็นส่วนในการพิจารณา คือ

1. เปอร์เซนต์เปลือกรั้ง
2. เปอร์เซนต์รั้งดี, รั้งเสีย
3. ราคาเส้นไหมยืน
4. สัดส่วนแบ่งจากราคาจำหน่ายเส้นไหมยืน ระหว่างเกษตรกรกับโรงงาน
5. เปอร์เซนต์เส้นใยไหมที่สาวได้จากเปลือกรั้ง

ซึ่งหลักเกณฑ์ของการคิดคำนวณราคาจ้างใหม่ดังกล่าวข้างต้น ยังคงใช้กันมาจน กระทั่งปัจจุบันนี้ เพียงแต่มีการเปลี่ยนแปลงค่าตัวเลขในบางส่วนเท่านั้น

หลักเกณฑ์ในการตีราคาจ้างใหม่

การตีราคาจ้างใหม่ หมายถึง การชี้ขาดว่าเกษตรกรแต่ละรายที่นำรั้งไหม มาจำหน่ายให้แก่โรงงานสาวไหมหรือบริษัทผู้รับซื้อนั้นจะได้รับราคากิโลกรัมละเท่าไร ซึ่งจะเป็นไปตามลักษณะคุณภาพของรั้งไหมที่นำมาจำหน่าย

ปัจจุบันการตีราคาจ้างใหม่ได้มีการปฏิบัติกัน 2 ลักษณะ คือ

1. การตีราคาจ้างใหม่ด้วยรั้งไหมสด หมายถึง การใช้ตัวอย่างรั้งไหมสด มาทำการตรวจสอบคุณภาพ ทั้งเปอร์เซนต์เปลือกรั้งและเปอร์เซนต์รั้งดีรั้งเสีย การตีราคาโดยวิธีดังกล่าวเป็นที่นิยมปฏิบัติกันมากเกษตรกรสามารถที่จะทราบ ราคาจ้างใหม่ของตนเองได้ในวันที่นำรั้งไหมไปจำหน่าย ส่งผลทำให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจในราคาที่ได้รับเพราะเกษตรกรได้อยู่ในช่วงเวลาที่ทำกรตีราคาจ้างใหม่ และเป็นวิธีการปฏิบัติที่สะดวกและเหมาะสม

2. การตีราคาจ้างใหม่ด้วยรั้งไหมแห้ง หมายถึง การตีราคาโดยใช้ตัวอย่าง รั้งไหมสดมาทำการหาเปอร์เซนต์เปลือกรั้ง และตัวอย่างรั้งไหมแห้งโดยการนำ รั้งไหมสดที่สุ่มมาไปอบแห้งก่อนแล้วจึงนำไปหาเปอร์เซนต์รั้งดีรั้งเสีย วิธีการ ตีราคาดังกล่าวมีการปฏิบัติกันบ้าง แต่เกษตรกรที่นำรั้งไหมไปจำหน่ายให้แก่โรงงาน สาวไหมหรือบริษัทไม่สามารถที่จะทราบราคาจ้างใหม่ได้ในวันที่นำรั้งไหมไปจำหน่าย เพราะต้องรอรั้งไหมอบแห้งก่อน ดังนั้นวิธีการดังกล่าวเกษตรกรมักจะไม่ค่อย ให้ความสนใจเนื่องจากขาดความมั่นใจในการตีราคาจ้างใหม่ว่าจะได้รับความยุติธรรม หรือไม่ เพราะเกษตรกรเองมีได้อยู่ในช่วงเวลาการตีราคาจ้างใหม่

จากวิธีการตีราคาจ้างใหม่ดังกล่าวทั้ง 2 วิธีนั้น เกษตรกรจะมีความมั่นใจ ในราคาจ้างใหม่ที่ได้รับเพิ่มมากขึ้น หากหน่วยราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตรได้เข้าไปร่วมเป็นสื่อกลางใน การตีราคาจ้างใหม่เพื่อให้เกิดความยุติธรรมด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ขั้นตอนการตีราคารังไหม

ในการตีราคารังไหมที่เกษตรกรนำมาจำหน่ายให้แก่โรงงานสาวไหม หรือบริษัทผู้รับซื้อ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรไทยมักจะนำรังไหมมาจำหน่ายเป็นรายๆ ไป มีไม่มากนักที่จำหน่ายในลักษณะกลุ่ม ดังนั้น ในการนำรังไหมมาจำหน่าย นั้นจะมีการบรรจุรังไหมมาเป็นรายๆ ไป ซึ่งในการตีราคาดังกล่าว มีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ คือ

1. การสุ่มตัวอย่างรังไหมเพื่อทำการทดสอบคุณภาพรังไหม เปอร์เซ็นต์เปลือกรังและเปอร์เซ็นต์รังดี โดยทั่วไปจะทำการสุ่มตัวอย่างรังไหม ประมาณ 2-3 เปอร์เซ็นต์ โดยน้ำหนักหรืออาจจะใช้วิธีการสุ่มทุก ๆ 50 กิโลกรัม สุ่มตัวอย่างประมาณ 1-1.5 กิโลกรัม

การสุ่มตัวอย่างและตีราคารังไหม

2. นำตัวอย่างรังไหมที่สุ่มมาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ คือ ส่วนที่ 1 ใช้รังไหมประมาณ 1 ใน 3 ส่วนของรังไหมที่สุ่มไว้ ทำการหาเปอร์เซ็นต์เปลือกรัง โดยการคัดเลือกรังดีมาไม่น้อยกว่า 30 รัง เพื่อหาเปอร์เซ็นต์เปลือกรังตามวิธีการดังนี้ คือ

สูตร

$$\text{เปอร์เซ็นต์เปลือกรัง} = (\text{น้ำหนักเปลือกรัง} / \text{น้ำหนักรังไหม}) * 100$$

น้ำหนักเปลือกรัง หมายถึง รังไหมที่ผ่าเอาดักแด้และเศษคราบของหนอนไหมวัย 5 ที่อยู่ในรังออกแล้ว

น้ำหนักรังไหม หมายถึง น้ำหนักรังไหมที่ยังไม่ได้ผ่าเอาส่วนใด ๆ ออกเลย

ตัวอย่าง

รังไหมมีน้ำหนักเปลือกรัง 11.2 กรัม น้ำหนักรังไหม 49.2 กรัม

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร เปอร์เซ็นต์เปลือกรัง} &= (11.2 / 49.2) * 100 \\ &= 22.76\% \text{ (ตัวเลขเศษทศนิยมปัดขึ้น)} \\ &= 23\% \end{aligned}$$

ส่วนที่ 2 ใช้รังไหมส่วนที่เหลือประมาณ 2 ใน 3 ส่วน ของ รังไหมที่สุ่มไว้ แล้วทำการหาเปอร์เซ็นต์ รังเสีย ซึ่งในการหาเปอร์เซ็นต์รังเสียใน ปัจจุบันมีวิธีการปฏิบัติอยู่ 2 วิธี ด้วยกัน คือ

2.1 การหาเปอร์เซ็นต์รังเสียโดยใช้รังไหมสด นำรังไหมในส่วน ที่จะหาเปอร์เซ็นต์รังเสียทั้งหมด ไปชั่งน้ำหนักพร้อมทั้งจดบันทึก จากนั้นจึงนำ มาคัดเลือกเพื่อแยกรังดีและรังเสียออกจากกัน แล้วนำรังเสียไปชั่งน้ำหนักและจด บันทึกไว้

2.2 การหาเปอร์เซ็นต์รังเสียโดยใช้รังไหมแห้ง นำรังไหมในส่วน ที่จะหาเปอร์เซ็นต์รังเสียทั้งหมดไปทำการอบแห้งที่อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 80- 90 องศาเซลเซียสเป็นเวลานาน 3 ชั่วโมง แล้วนำมาชั่งน้ำหนักและจดบันทึก จากนั้นนำรังไหมที่อบแห้งแล้วมาทำการคัดเลือกแยกรังดีรังเสียออกจากกัน นำรังเสียที่คัดได้ไปชั่งน้ำหนักและจดบันทึกไว้

ในการคำนวณหาเปอร์เซ็นต์รังเสียจะมีสูตรการคำนวณ คือ

สูตร เปอร์เซ็นต์รังเสีย = (น้ำหนักรังเสีย / น้ำหนักรังตัวอย่างทั้งหมด) x 100

ตัวอย่าง รังไหมมีน้ำหนักรังเสีย 21 กรัม น้ำหนักตัวอย่างรังไหมที่ใช้ในการหา เปอร์เซ็นต์รังเสียทั้งหมด 36.8 กรัม นำตัวเลขดังกล่าวไปแทนค่าลงในสูตรการ คำนวณหาเปอร์เซ็นต์รังเสีย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า เปอร์เซ็นต์รังเสีย} &= (21 / 36.8) \times 100 \\ &= 5.7\% \text{ (ตัวเลขเศษทศนิยมปัดขึ้น)} \end{aligned}$$

ดังนั้น เปอร์เซ็นต์รังเสีย = 6%

จะเห็นว่าขั้นตอนการตีราคารังไหมในข้อ 1 และ ข้อ 2 ทำให้ ทราบว่าเกษตรกรแต่ละรายที่ส่งรังไหมมาจำหน่ายนั้นได้คุณภาพรังไหมที่เปอร์เซ็นต์ เปลือกรังดีเท่าไร เปอร์เซ็นต์รังเสียเท่าไร แล้วนำตัวเลขที่คำนวณได้ไปเทียบ กับตารางมาตรฐานราคารังไหม ซึ่งจะมีตัวเลขเปอร์เซ็นต์รังเสียอยู่ในแนวดิ่ง และเปอร์เซ็นต์เปลือกรังอยู่ในแนวนอนก็จะทำให้ทราบค่าราคารังไหมต่อกิโลกรัมได้

ที่มาของตารางราคารังไหม

ในการกำหนดราคารังไหมในตารางมาตรฐาน ราคารังไหมที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นได้มาจากสูตรคำนวณราคารังไหมต่อกิโลกรัม คือ

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad \text{ราคารังไหมต่อกิโลกรัม} &= [\text{ราคาเส้นไหมยืน} \times (\text{สัดส่วนแบ่งของเกษตรกร} / 100) \\ &\times (\text{เปอร์เซ็นต์การสาว} / 100) 100 100 \times (\text{เปอร์เซ็นต์เปลือกรัง} / 100) \times (\text{เปอร์เซ็นต์รังดี} / 100) \\ &] + [150 \times (12.42 / 100) \times (\text{เปอร์เซ็นต์รังเสีย} / 100)] \end{aligned}$$

ขยายความในสูตร

ราคาเส้นไหมยืน หมายถึง ราคาเส้นไหมยืนที่มีการซื้อขายกันใน ตลาด ซึ่งจะเป็นตัวเลขที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ตลาดเส้นไหม

สัดส่วนแบ่งของเกษตรกร หมายถึง สัดส่วนที่มีการกำหนดว่าส่วนแบ่ง ของราคาเส้นไหมยืน ระหว่างเกษตรกรและโรงงานสาวไหมจะเป็นสัดส่วนเท่าไร ในปัจจุบันสัดส่วนของเกษตรกร : โรงงาน เท่ากับ 58 : 42

เปอร์เซ็นต์การสาวได้ หมายถึง เปอร์เซ็นต์การสาวเส้นไหมได้จาก เปลือกรังใช้ตัวเลข 73 %

เปอร์เซ็นต์เปลือกรัง หมายถึง ตัวเลขที่ได้จากการคำนวณในสูตร การหาเปอร์เซ็นต์เปลือกรัง จะเปลี่ยนแปลงไปตามคุณภาพรังไหมที่เกษตรกรเลี้ยงได้

เปอร์เซ็นต์รังดีรังเสีย หมายถึง ตัวเลขที่ได้จากการคำนวณในสูตร การหาเปอร์เซ็นต์รังดีรังเสีย จะเป็นไปตามคุณภาพรังไหมที่เกษตรกรเลี้ยงได้

150 หมายถึง ค่าของรังไหมเสีย (ซึ่งมีปะปนมากับรังไหมที่เกษตรกร นำมาจำหน่าย) เป็นตัวเลขคงที่

12.42 หมายถึง เปอร์เซ็นต์การสาวเส้นไหมได้จากรังเสีย

ตัวอย่าง เกษตรกรเลี้ยงไหมนำรังไหมไปจำหน่ายได้เปอร์เซ็นต์เปลือกรังเท่ากับ 23, เปอร์เซ็นต์ รังเสียเท่ากับ 6, ราคาเส้นไหมยืนกิโกรัมละ 1,060 บาท แทนค่าในสูตร ราคารังไหมสดต่อกิโลกรัม

$$\begin{aligned}
 &= [1,060 \times (58/100) \times (73/100) \times (23/100) \times (94/100)] + [150 \times \\
 &\quad (12.42/100) \times (6/100)] \\
 &= 97.0314 + 1 .1178 \\
 &= 98.1492 \text{ บาท/กิโลกรัม}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ราคารังไหมสดต่อกิโลกรัม = 98.15 บาท

ในการคิดคำนวณราคารังไหมดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวเลขที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ คือ ตัวเลขของเปอร์เซ็นต์การสาวได้จาก เปลือกรัง คือ 73 และตัวเลขของเปอร์เซ็นต์การสาวเส้นไหมได้จากรังเสีย คือ 12.42 หากผลการวิจัยในด้านการสาวไหมจากรังไหมที่เกษตรกรเลี้ยงได้คุณภาพ รังไหมสูงขึ้น

ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการกำหนดราคารังไหม

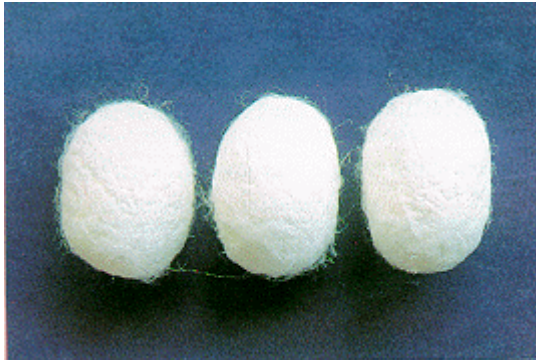
เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมเพื่อการจำหน่ายรังไหมแก่โรงงานสาวไหม หรือ บริษัทผู้รับซื้อรังไหมจะต้องมีการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับ ระบบการกำหนดราคารังไหม ซึ่งเป็นผลประโยชน์โดยตรงกับเกษตรกร หากเกษตรกรได้มีการปฏิบัติที่ถูกต้องดังนี้ คือ

1. การคัดเลือกรังไหม (Cocoon assorting)

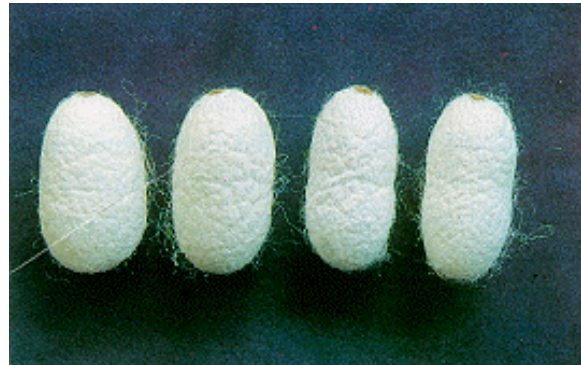
เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อราคารังไหมที่เกษตรกรจะได้รับมากหากเกษตรกรมีการคัดเลือกรังไหมไม่ตีพอกก่อนที่จะส่งไปจำหน่ายก็จะทำให้ราคา รังไหมที่เกษตรกรได้รับต่ำ ฉะนั้นในการคัดเลือกรังไหมนั้นเกษตรกรจะต้อง ทำการคัดรังเสียออกก่อน ซึ่งรังเสียมีอยู่ 11 ชนิด คือ

1.1 รังแฝด (double cocoon) คือ รังไหมที่เกิดจากหนอนไหมตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ทำรังร่วมกัน ซึ่งรังประเภทนี้เมื่อนำมาสาวจะทำให้เส้นไหมขาดบ่อย ๆ เพราะการพันเส้นใยไหมพันกัน เนื่องจากรังไหมใน 1 รัง มีเส้นไหมมากกว่า 1 เส้น ทำให้ความสามารถในการสาวออกต่ำ เส้นไหมก็ไม่เรียบ ประสิทธิภาพการสาวเส้นไหม ลดลงการเกิดรังไหมแฝดนั้นอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน

เช่น ลักษณะของพันธุ์ไหม จำนวนหนอนไหมต่อจ่อมากเกินไป ลักษณะจ่อไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสมกับหนอนไหม

รังแฝด

รังเจาะ

1.2 รังเจาะ (pierced cocoon) รังไหมชนิดนี้เกิดจากหนอนแมลงวันลายเจาะรัง ออกมาทำให้รังเหล่านี้เสียหายการที่รังไหมเกิดรูก็เท่ากับไปตัดเส้นไหมให้ขาดทั้งเส้น ดังนั้น เวลานำรังไหมชนิดนี้ไปสาวเส้นไหมขึ้น จะทำให้ขาดบ่อย ๆ ก่อให้เกิดปัญหายุ่งยาก และประสิทธิภาพในการสาวออกค่อนข้างต่ำ ทำให้เส้นไหม ที่ได้ไม่มีคุณภาพ

1.3 รังสกปรกภายใน (inside soiled cocoon) รังไหมชนิดนี้เกิดจาก ตัวดักแด่ตายในรังหรือหนอนไหมเป็นโรคแต่สามารถทำรังได้ เมื่อทำรังแล้วหนอนไหมหรือ ดักแด่ตายในรังทำให้รังสกปรกเมื่อนำมาสาวจะได้เส้นไหมที่ไม่มีคุณภาพ

1.4 รังสกปรกภายนอก (outside soiled cocoon) รังไหมชนิดนี้ เกิดจากหนอนไหมปล่อยปัสสาวะก่อนทำรังหรือเกิดจากการแตกของตัวหนอนไหมเป็นโรคที่อยู่ในจ่อแล้วไปทำเปื้อนกับรังดีที่อยู่ในจ่อด้วยกัน รังไหมชนิดนี้เมื่อนำไปต้มสาวแล้วจะดึงเส้นไหมยาก หรือ รังอาจจะเลอะก่อนที่จะสาว โดยเฉพาะ เปลือกรังบริเวณที่เปื้อนปัสสาวะเพราะปัสสาวะของหนอนไหมมีฤทธิ์เป็นด่าง

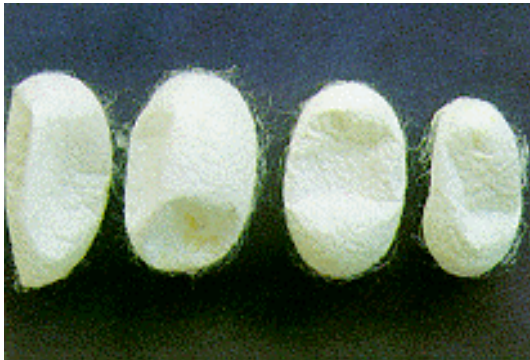
รังสกปรกภายใน

รังสกปรกภายนอก

1.5 รังบาง (thin shell cocoon) เป็นรังไหมที่ได้จากการจับหนอนไหมที่เป็นโรคเข้าจ่อทำรัง เมื่อฟั่นเส้นใยทำรังได้เล็กน้อยก็จะตายไป ทำให้รังไหมบาง ผิดปกติ หรือเกิดจากการจับหนอนไหมเข้า

จ่อเข้าเกินไป หนอนไหมจึงพันเส้นใย ไหมตามขอบกระดังหรือเหลี่ยมมุมของโตะเลี้ยงไหม ทำให้มีเส้นใยน้อยจึงทำรัง ได้บางผิดปกติรังไหมชนิดนี้ไม่สามารถที่จะต้มสาวได้เพราะรังไหมจะละเอียดก่อน

รังบาง

รังหลวม

1.6 รังหลวม (loose shell cocoon) เป็นรังไหมที่เกิดขึ้นเนื่องจาก สภาพแวดล้อมในขณะที่ไหมทำรังไม่เหมาะสมจึงทำให้เกิดรังชนิดนี้ขึ้น ลักษณะรังหลวม ถ้านำไปสาวจะเกิดการขาดของเส้นไหมบ่อย เพราะว่ารังไหมแยกเป็น ชั้นๆ ทำให้ได้เส้นไหมที่ไม่มีคุณภาพ

1.7 รังบางหัวท้าย (thin-end cocoon) รังไหมชนิดนี้มักเกิดจาก ลักษณะสายพันธุ์ไหมหรือเกิดจากอุณหภูมิสูงในช่วงกกไข่ บางครั้งก็เกิดจาก สภาพอากาศที่เย็นเกินไประหว่างไหมเข้าทำรัง ลักษณะรังประเภทนี้ส่วนหัวจะแหลมผิดปกติ เวลานำไปต้มจะละเอียดบริเวณส่วนแหลมก่อน และถ้านำมาสาวเส้นไหมจะขาดบริเวณหัวแหลม ทำให้ความสามารถในการสาวออกลดลง เส้นไหมที่ได้จะไม่มีคุณภาพ

รังบัวหัวท้าย

รังผิดรูปร่าง

1.8 รังผิดรูปร่าง (malformed cocoon) รังไหมชนิดนี้มักเกิดจาก ลักษณะจ่อไม่ถูกต้อง หรือเกิดจากหนอนไหมอ่อนแอ ทำรังได้ไม่สมบูรณ์ ลักษณะ รังมักจะบิดเบี้ยวและไม่มีควมสม่ำเสมอ รังประเภทนี้เวลานำไปต้มกับรังดีมัก จะละเอียดหรือบางที่ก็แข็ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปร่างของรังนั้นๆ ว่าผิดปกติลักษณะใด

1.9 รังติดข้างจ่อ (cocoon with prints of cocoon frame) รังไหม ชนิดนี้เกิดจากการที่หนอนไหมไปทำรังติด ข้างๆ จ่อ หรือติดกับกระดาษรองจ่อ ลักษณะรังจะแบนผิดปกติและหนาเป็นบางส่วน

ซึ่งสาเหตุเกิดจากการจับไหม เข้าจ่อแน่นเกินไป หนอนไหมมีพื้นที่ในการทำรังไม่เพียงพอหรืออาจจะเกิดจาก การใช้จ่อที่ไม่ถูกลักษณะ

รังติดข้างจ่อ

รังบอบ

1.10 รังบอบ (crushed cocoon) รังไหมชนิดนี้พบในกรณีที่ขนส่งโดย ไม่ระมัดระวังทำให้รังไหมเกิดการกระทบ กระแทกกัน รังไหมนี้ถ้านำไปสาวจะ เกิดการขาดบ่อยๆ ตรงบริเวณส่วนที่อยู่ลงไป

1.11 รังเป็นเชื้อรา (musty cocoon) รังไหมชนิดนี้ไม่ควรนำไปสาว เพราะเส้นใยจะเสื่อมคุณภาพ ทั้งนี้เกิดจากการอบแห้งไม่สมบูรณ์และไม่มีการ ควบคุมความชื้นในห้องเก็บรังไหมดีพอ ทำให้มีเชื้อราเกิดขึ้นบนเปลือกรังไหม

รังเป็นเชื้อรา

จากลักษณะรังเสียตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ลักษณะรังเสียลำดับที่ 1.1-1.10 จะพบมากในการซื้อขายรังไหมจากเกษตรกร ส่วนลักษณะของรังเสียที่เกิดจากเชื้อราในลำดับที่ 1.11 นั้นจะเกิดขึ้นกับโรงงานสาวไหมในขั้นตอนของการอบรังไหมไม่ดีพอ หรือการเก็บรังไหมที่อบแล้วในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม คือห้องเก็บรังไหมจะต้องมีการควบคุมความชื้นสัมพัทธ์ไม่เกิน 70%

2. การขนส่งรังไหม

เกษตรกรเมื่อได้ทำการคัดเลือกรังไหมแล้ว ก็จะต้องนำรังไหมมาบรรจุภาชนะเพื่อทำการขนส่งไปจำหน่ายยังโรงงานหรือบริษัท ในขั้นตอนนี้มี ความสำคัญต่อคุณภาพรังไหมมาก เนื่องจากดักแด้ที่อยู่ภายในรังไหมสดนั้น ยังมีชีวิตอยู่ มีการหายใจอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ในการบรรจุภาชนะเพื่อการขนส่งจึงควรที่จะปฏิบัติดังนี้

2.1 บรรจุงไหมสดในถุงผ้าหรือซองที่มีการระบายอากาศได้ดี โดยอย่าให้มีน้ำหนักเกิน 15 กิโลกรัม (ถุงผ้าขนาด 40X40X80 เซนติเมตร) เพื่อ หลีกเลี่ยงการทับกันของรังไหมในปริมาณที่มากเกินไป ซึ่งจะทำให้รังไหมบอบได้

2.2 การขนย้ายถุงบรรจุงไหม ในการขนส่งไม่ควรที่จะวางถุงหรือซองทับกันเป็นชั้นๆ โดยตรง แต่หากมีความจำเป็นจะต้องมีไม้ระแนงคั่นไว้ เพราะในระหว่างการเดินทางหากรังไหมอัดทับกันแน่นจะทำให้รังไหมเสียหาย เนื่องจากแรงกระแทก นอกจากนี้ด้กแต่ยังมีการหายใจอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น การระบายอากาศจึงเป็นสิ่งจำเป็นในระหว่างการขนส่งรังไหม

2.3 การบรรจุงไหมในภาชนะ ควรทำการบรรจุงไหมและส่งไปจำหน่ายทันที เพราะหากบรรจุงไหมทิ้งไว้จะทำให้เกิดความชื้นภายในภาชนะ ส่งผลทำให้รังไหมเปียกจนทำให้เกิดรังเสีย ดังนั้น หากเก็บรังไหมออกจากจ่อ คัดเลือกรังไหม และลอกปุ๋ยชั้นนอกออกแล้วแต่ยังไม่ขนส่งไปจำหน่ายในขณะนั้น ก็ให้เก็บรังไหมไว้ในภาชนะที่กว้างสามารถเกลี่ยกระจายรังไหมได้โดยให้รังไหม ซ้อนทับกันน้อยที่สุดเมื่อจะขนส่งจึงนำมาบรรจุใส่ภาชนะที่เตรียมไว้เพื่อป้องกัน ความสูญเสียรังไหมที่อาจจะเกิดขึ้น ได้จากการอัดทับกันแน่นของรังไหม

2.4 ช่วงเวลาในการขนส่ง การขนส่งรังไหมควรหลีกเลี่ยงช่วงเวลาที่มีอากาศร้อนจัด ควรจะขนส่งในช่วงเวลากลางวันหรือเช้านี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลา นอกจากนั้นในระหว่างการขนส่งไม่ควรให้รังไหมโดนฝนโดยตรงเพราะจะส่งผลต่อคุณภาพของรังไหม

3. การเก็บรักษารังไหมออกจากจ่อ

ในการเก็บรังไหมออกจากจ่อนั้นจะต้องเก็บในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพราะถ้าหากเก็บรังไหมเร็วเกินไปก็จะทำให้ได้รังไหมที่ไม่สมบูรณ์เนื่องจากหนอนไหม ยังพ่นเส้นใยทำรังไม่เสร็จ นอกจากนี้เมื่อเก็บรังไหมมารวมอัดกันแน่น แต่ด้กแต่ ยังอ่อนอยู่ก็จะทำให้ด้กแต่แตกและเกิดรังเปื้อนรังเสียได้ และถ้าหากเก็บช้าเกินไปก็จะทำให้ไม่ทันเวลากับการส่งจำหน่ายให้โรงงานสาวไหมหรือบริษัท เพราะรังไหมสดจะอยู่ได้ประมาณ 10-12 วันเท่านั้น หลังจากนั้นแล้วผีเสื้อก็จะเจาะรังออกมาทำให้รังเป็นรูกลายเป็นรังเสียไป

จะเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะมีผลกระทบต่อราคา รังไหมที่เกษตรกรจะได้รับจากการตีราคารังไหมด้วยวิธีการใช้หลักเกณฑ์ของ คุณภาพของรังไหมมามีส่วนเกี่ยวข้องในการคำนวณราคาตั้งปรากฏอยู่ในตาราง มาตรฐานราคารังไหม ดังนั้น ในการจำหน่ายรังไหมเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม ควร ที่จะต้องให้ความสำคัญและยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อผลประโยชน์และรายได้ที่จะได้รับการเลี้ยงไหมของเกษตรกรเอง

ภาคผนวก

ราคารังไหมสด (บาท/กิโลกรัม)

เมื่อราคาเส้นไหมยืน กิโลกรัมละ บาท

960 980 1000 1020 1040 1060 1080 1100

ราคารังไหมสด (บาท/กิโลกรัม)

เมื่อราคาเส้นไหมยืน กิโลกรัมละ 960.00 บาท

(%) รังเสีย	เปลือกรัง (%)								
	18.0	19.0	20.0	21.0	22.0	23.0	24.0	25.0	26.0
0.0	73.2	77.2	81.3	85.4	89.4	93.5	97.6	101.6	105.7
1.0	72.6	76.6	80.7	84.7	88.7	92.7	96.8	100.8	104.8
2.0	72.1	76.1	80.0	84.0	88.0	92.0	96.0	100.0	103.9
3.0	71.5	75.5	79.4	83.4	87.3	91.2	95.2	99.1	103.1
4.0	71.0	74.9	78.8	82.7	86.6	90.5	94.4	98.3	102.2
5.0	70.4	74.3	78.2	82.0	85.9	89.7	93.6	97.5	101.3
6.0	69.9	73.7	77.5	81.4	85.2	89.0	92.8	96.6	100.5
7.0	69.3	73.1	76.9	80.7	84.5	88.2	92.0	95.8	99.6
8.0	68.8	72.5	76.3	80.0	83.8	87.5	91.2	95.0	98.7
9.0	68.3	72.0	75.7	79.4	83.1	86.7	90.4	94.1	97.8
10.0	67.7	71.4	75.0	78.7	82.3	86.0	89.7	93.3	97.0
11.0	67.2	70.8	74.4	78.0	81.6	85.3	88.9	92.5	96.1
12.0	66.6	70.2	73.8	77.4	80.9	84.5	88.1	91.7	95.2
13.0	66.1	69.6	73.1	76.7	80.2	83.8	87.3	90.8	94.4
14.0	65.5	69.0	72.5	76.0	79.5	83.0	86.5	90.0	93.5
15.0	65.0	68.4	71.9	75.3	78.8	82.3	85.7	89.2	92.6
16.0	64.4	67.9	71.3	74.7	78.1	81.5	84.9	88.3	91.8
17.0	63.9	67.3	70.6	74.0	77.4	80.8	84.1	87.5	90.9
18.0	63.3	66.7	70.0	73.3	76.7	80.0	83.3	86.7	90.0
19.0	62.8	66.1	69.4	72.7	76.0	79.3	82.6	85.8	89.1

(%) รังเสี่ย	เปลือกกรัง (%)								
	18.0	19.0	20.0	21.0	22.0	23.0	24.0	25.0	26.0
20.0	62.3	65.5	68.8	72.0	75.3	78.5	81.8	85.0	88.3
21.0	61.7	64.9	68.1	71.3	74.6	77.8	81.0	84.2	87.4
22.0	61.2	64.3	67.5	70.7	73.8	77.0	80.2	83.4	86.5
23.0	60.6	63.8	66.9	70.0	73.1	76.3	79.4	82.5	85.7
24.0	60.1	63.2	66.3	69.3	72.4	75.5	78.6	81.7	84.8
25.0	59.5	62.6	65.6	68.7	71.7	74.8	77.8	80.9	83.9
26.0	59.0	62.0	65.0	68.0	71.0	74.0	77.0	80.0	83.0
27.0	58.4	61.4	64.4	67.3	70.3	73.3	76.2	79.2	82.2
28.0	57.9	60.8	63.7	66.7	69.6	72.5	75.5	78.4	81.3
29.0	57.3	60.2	63.1	66.0	68.9	71.8	74.7	77.6	80.4
30.0	56.8	59.6	62.5	65.3	68.2	71.0	73.9	76.7	79.6

สัดส่วนเกษตรกร : โรงงาน 58.0 : 42.0

% สิวได้จากเปลือกกรัง 73.0

% เส้นไหมฟุ้งที่สางได้ 12.40

ราคาจ้างไหมสด (บาท/กิโลกรัม)
เมื่อราคาเส้นไหมยืน กิโลกรัมละ 980.00 บาท

(%) รังเสี่ย	เปลือกกรัง (%)								
	18.0	19.0	20.0	21.0	22.0	23.0	24.0	25.0	26.0
0.0	74.7	78.8	83.0	87.1	91.3	95.4	99.6	103.7	107.9
1.0	74.1	78.2	82.3	86.5	90.6	94.7	98.8	102.9	107.0
2.0	73.6	77.6	81.7	85.8	89.8	93.9	89.0	102.0	106.1
3.0	73.0	77.0	81.1	85.1	89.1	93.1	97.2	101.2	105.2
4.0	72.4	76.4	80.4	84.4	88.4	92.4	96.3	100.3	104.3
5.0	71.9	75.8	79.8	83.7	87.7	91.6	95.5	99.5	103.4
6.0	71.3	75.2	79.1	83.0	86.9	90.8	94.7	98.6	102.5

(%) รังเสีย	เปลือกกรัง(%)								
	18.0	19.0	20.0	21.0	22.0	23.0	24.0	25.0	26.0
7.0	70.8	74.6	78.5	82.3	86.2	90.1	93.9	97.8	101.6
8.0	70.2	74.0	77.8	81.7	85.5	89.3	93.1	96.9	100.7
9.0	69.6	73.4	77.2	81.0	84.7	88.5	92.3	96.1	99.8
10.0	69.1	72.8	76.6	80.3	84.0	87.8	91.5	95.2	99.0
11.0	68.5	72.2	75.9	79.6	83.3	87.0	90.7	94.4	98.1
12.0	68.0	71.6	75.3	78.9	82.6	86.2	89.9	93.5	97.2
13.0	67.4	71.0	74.6	78.2	81.8	85.4	89.1	92.7	96.3
14.0	66.8	70.4	74.0	77.5	81.1	84.7	88.3	91.8	95.4
15.0	66.3	69.8	73.3	76.9	80.4	83.9	87.4	91.0	94.5
16.0	65.7	69.2	72.7	76.2	79.7	83.1	86.6	90.1	93.6
17.0	65.2	68.6	72.0	75.5	78.9	82.4	85.8	89.3	92.7
18.0	64.6	68.0	71.4	74.8	78.2	81.6	85.0	88.4	91.8
19.0	64.0	67.4	70.8	74.1	77.5	80.8	84.2	87.6	90.9
20.0	63.5	66.8	70.1	73.4	76.8	80.1	83.4	86.7	90.0
21.0	62.9	66.2	69.5	72.7	76.0	79.3	82.6	85.9	89.1
22.0	62.4	65.6	68.8	72.1	75.3	78.5	81.8	85.0	88.2
23.0	61.8	65.0	68.2	71.4	74.6	77.8	81.0	84.2	87.4
24.0	61.2	64.4	67.5	70.7	73.8	77.0	80.2	83.3	86.5
25.0	60.7	63.8	66.9	70.0	73.1	76.2	79.3	82.5	85.6
26.0	60.1	63.2	66.3	69.3	72.4	75.5	78.5	81.6	84.7
27.0	59.6	62.6	65.6	68.6	71.77	74.7	77.7	80.8	83.8
28.0	59.0	62.0	65.0	68.0	70.9	73.9	76.9	79.9	82.9
29.0	58.4	61.4	64.3	67.3	70.2	73.2	76.1	79.1	82.0
30.0	57.9	60.8	63.7	66.6	69.5	72.4	75.3	78.2	81.1

สัดส่วนเกษตรกร : โรงงาน 58.0 : 42.0

% สาวได้จากเปลือกกรัง 73.0

% เส้นไหมฟุ้งที่แสงได้ 12.42

เอกสารอ้างอิง

จรรยา ปั่นแห่งเพชร. 2534. การดีราคารังไหม. ศูนย์หม่อนไหมนครราชสีมา กรมวิชาการเกษตร (โรเนียว)

วรพจน์ รักสังข์. 2535. รังไหม. ศูนย์วิจัยหม่อนไหมนครราชสีมา กรมวิชาการเกษตร (โรเนียว)

Krishnas wami. S, et al 1972. Sericulture Manual 3-silk Reeling. Food and Agriculture organization of the United nations. 3-35